



Dato 06-10-2020

ANP

Sagsnr. 03-0301-36

72227597

Udmøntning af midler til forsøgsordning med jordemoderbesøg på arbejdspladsen.

Med finansloven for 2020 blev der afsat 15 mio. kr. til at afprøve en forsøgsordning med jordemoderbesøg på arbejdspladsen. Heraf er afsat 0,1 mio. kr. til administration. Der udmøntes således 14,9 mio. kr. til projekter. Det forventes, at der udvælges maksimalt fem projekter.

Projekterne forventes at løbe fra december 2020 til juni 2022.

Baggrund

Sygefraværet hos gravide er betydeligt, hvilket har omkostninger både for samfundet og for den enkelte. Længerevarende graviditetsbetinget fravær kan have negativ effekt på kvinders tilknytning til arbejdsmarked, karrieremuligheder, livslang indtjening og pensionsopsparring. Ifølge en opgørelse fra 2010¹ blev 2/3 af alle gravide sygemeldt i løbet af graviditeten, og omkring 1/3 var sygemeldt mere end 4 uger ud over barsel. Disse tal formodes fortsat at være repræsentative ud fra nyere, mindre undersøgelser.

Opgørelsen viser, at graviditetsbetinget fravær er størst blandt de helt unge gravide og i de lavere socioøkonomiske grupper. Fraværet er generelt lavere jo højere uddannelsesniveau, de gravide kvinder har.

Der er stor variation mellem brancher i fraværet under graviditet. Der ses bl.a. et højere fravær i brancher med mere fysisk krævende arbejdsfunktioner. Antallet af arbejdspåvirkninger (fx tunge løft, højt tempo, natarbejde, kemiske påvirkninger, m.fl.), som gravide udsættes for, spiller også en rolle, idet gravide med mange arbejdspåvirkninger i større omfang bliver sygemeldt og har flere fraværsdage end gravide med få eller ingen påvirkninger i deres arbejde (fx kontorarbejde).

I Norge er der erfaring for, at besøg på arbejdspladsen af en jordemoder, som giver konkret arbejdsmiljørådgivning til den enkelte gravide og til virksomhedsledelsen, kan nedsætte graviditetsbetinget fravær. Dette er vist i en række mindre projekter, men forebyggende jordemoderbesøg på arbejdspladsen er ikke afprøvet i større forsøg, ligesom der ikke findes en samlet evaluering af disse projekter.

¹ Graviditetsbetinget fravær. Beskæftigelsesministeriet 2010.

På ovenstående baggrund er det besluttet at afprøve en lignende indsats i Danmark, idet det formodes, at en del af det graviditetsbetingede fravær kan forebygges med en målrettet individuel indsats på arbejdspladsen i kombination med øget fokus på generelle forebyggende og sundhedsfremmende tiltag på arbejdspladsen.

Formål

Formålet med forsøgsordningen er at afprøve og evaluere en ny metode til at forbedre gravides arbejdsmiljø, reducere deres graviditetsbetingede sygefravær og øge deres mulighed for at forblive i arbejde længst muligt under graviditet gennem:

1. Besøg af jordemoder på arbejdspladsen med henblik på individuel rådgivning af gravide og vurdering af deres specifikke vilkår, muligheder og belastninger på arbejdspladsen, og
2. Samarbejde mellem jordemoderen og virksomhedens ledelse med henblik på at øge ledelsens opmærksomhed på og viden om arbejdsforhold af betydning for graviditet, for dermed at kunne implementere generelle forebyggende tiltag og sundhedsfremme på den pågældende arbejdsplads i forhold til gravide og fx udvikle en gravidpolitik.

Det er væsentligt at samle erfaringerne fra projekterne i en evaluering for dermed at kunne vurdere, om det er indsatser, der bredt set kan overføres til andre arbejdspladser.

Beskrivelse af forsøgsordningen

Fokus for projekterne skal være forbedring af det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø for gravide. Jordemødrenes indsats i projekterne må ikke overlappende eller erstatte regionernes tilbud til gravide. Indsatsen, der flyttes ud på en række udvalgte arbejdspladser, skal være en integreret del af den almene svangreomsorg.

Organisering

Forsøgsordningen skal forankres på arbejdsmedicinske afdelinger. De jordemødre, der skal deltage i projektet, kan enten ansættes som projektjordemødre på arbejdsmedicinsk afdeling eller på baggrund af samarbejdsaftaler mellem en arbejdsmedicinsk afdeling og obstetriske afdelinger eller private jordemoderfirmaer, som arbejder med arbejdsmiljørådgivning. Projekterne skal således afvikles som samarbejdsprojekter mellem arbejdsmedicinske afdelinger, obstetriske afdelinger eller private jordemødre og interesserede arbejdspladser (private og offentlige).

Jordemødrenes opgaver

Jordemødrenes opgave på de involverede arbejdspladser er afklaring af risikoområder og specifik rådgivning om arbejdets tilrettelæggelse under hensyntagen til graviditeten med henblik på at dæmpe unødigt ængstelse og usikkerhed hos både den gravide og ledelsen.

Jordemoderen skal som udgangspunkt altid vurdere, om gravides problemer er normale graviditetsgener, eller om symptomerne skyldes noget patologisk. På baggrund af besøg på arbejdspladsen og samtale med den gravide skal jordemoderen i projektet søge at aflaste, lindre eller om muligt afhjælpe graviditetsgener, som skyldes belastninger på arbejdspladsen i samarbejde med denne. Hvis den gravide frembyder noget egentlig patologisk, skal hun henvises til videre udredning og behandling på den obstetriske afdeling, hun har valgt ved graviditetens begyndelse.

Jordemoderen skal desuden samarbejde med virksomhedsledelsen og arbejdsmiljørepræsentanter på et mere generelt niveau om tilrettelæggelsen af arbejdet og reduktion af risici, herunder inddrage relevante eksperter inden for fx ergonomi, kemiske stoffer som fx sprøjtemidler, eller hvad der er relevant på den enkelte arbejdsplads.

Projektansøgningen skal således beskrive dels et generelt og strukturelt niveau, dels et individuelt perspektiv i forhold til håndtering af den enkelte gravides gener og symptomer, herunder forslag til handlinger knyttet an til den enkelte.

Arbejdsmedicinske afdelingers opgaver

De arbejdsmedicinske afdelinger har stor erfaring i at samarbejde med virksomheder og arbejde med projekter og eksperter vedr. arbejdsmiljøforhold. Ca. 5 % af de henviste borgere på de arbejdsmedicinske afdelinger er gravide, og der er på disse afdelinger specifik faglig interesse for gravides arbejdsmiljø og fastholdelse i arbejde. Om nødvendigt er det en arbejdsmedicinsk kerneopgave at foretage en egentlig risikovurdering af den gravides arbejdsmiljø. På den baggrund har de arbejdsmedicinske afdelinger til opgave at sikre det nødvendige og relevante faglige miljø for projekterne og de tilknyttede jordemødre.

De deltagende arbejdsmedicinske afdelinger har desuden til opgave at evaluere projekterne.

Samarbejdet med arbejdspladser/virksomheder/brancher

En vigtig dimension i projekterne er samarbejdet med virksomhedernes ledelser, idet de deltagende virksomheder skal bidrage med aktiv understøttelse af projektet. Det kræver ledelsesmæssig involvering i projekterne og forpligtende samarbejde med den arbejdsmedicinske afdeling. Det vil være ønskeligt med forskellige typer af arbejdspladser/virksomheder/brancher: private/offentlige/ forskellige produktionsformer og brancher/stillesiddende og fysisk aktive funktioner osv.

Deltagende arbejdspladser/virksomheder/brancher skal som udgangspunkt have tilkendegivet skriftlig interesse for at deltage ved indsendelse af ansøgning.

Hvem kan søge?

Ansøger skal være en arbejdsmedicinsk afdeling. Med arbejdsmedicinske afdelinger menes specialiserede afdelinger på sygehusene, som undersøger, om arbejdsmiljøet er årsag til sygdomme.

Ansøger kan vælge at samarbejde med private og/eller offentligt ansatte jordemødre.

Ansøgningen bør så vidt muligt indbefatte både private og offentlige arbejdspladser/virksomheder, der repræsenterer forskellige brancher og har forskellige slags belastninger af betydning for graviditetsbetinget fravær, fx fysiske belastninger som tunge løft, langvarigt stående og gående arbejde, og/eller nattevagter eller kemiske påvirkninger, fx pesticider, opløsningsmidler, tungmetaller, narkosegasser, cytostatika og andre lægemidler eller biologisk påvirkning som infektionsrisiko. Desuden skal der være en opmærksomhed på fravær betinget af mentale årsager, der kan knyttes til arbejdspladsen.

Hver ansøger bør inddrage arbejdspladser/virksomheder/brancher, der samlet beskæftiger et vist antal gravide/år (>50) af hensyn til validiteten af evalueringen og arbejdspladser/virksomheder/brancher, der indgår i projektet, skal kunne bidrage med overblik over det hidtidige graviditetsbetingede fravær på arbejdspladsen med henblik på at kunne vurdere evt. effekt af indsatsen.

Kick-off seminar

Sundhedsstyrelsen forestår et kick-off seminar i januar 2021, hvor de udvalgte projekter er forpligtede til at deltage. Formålet med kick-off seminaret er primært idéudveksling og netværksskabelse.

Evaluering

De maksimum fem udvalgte projekter skal på hver deres arbejdsmedicinske afdeling evaluere deres projekt, der som minimum skal indeholde en række indikatorer, udvalgt af Sundhedsstyrelsen. Det er fx antal af gravide, der har fået besøg på arbejdspladsen, antal konsultationer på arbejdspladsen, herunder hvor mange der fører til henvisning til obstetrisk afdeling, typen af aflastninger, der har ført til, at den gravide kunne forblive på arbejde o.a.

Hertil skal den enkelte ansøger selv udvælge en række indikatorer at evaluere på. Begrundede overvejelser om valg af indikatorer skal indgå i ansøgningen. Der er afsat maks. 100.000 kr. til den individuelle evaluering af hvert projekt. Dette beløb skal være indregnet i det samlede beløb, der søges. Evalueringen indsendes til Sundhedsstyrelsen senest

tre måneder efter projektet er afsluttet. De udvalgte projekter må gerne samarbejde om evalueringen. Evalueringen må ikke foretages af eksterne konsulenter eller lignende.

Sundhedsstyrelsen forestår en sammenskrivning af de enkelte evalueringsrapporter og en samlet evaluering af projekterne forventes ultimo 2022. Dette til inspiration for den fremtidige indsats på området og for at sikre en effektiv opfølgning på resultaterne.

Kriterier for udvælgelse

Der ydes projektmidler til maks. 5 projekter, som udvælges på baggrund af følgende kriterier:

- Projektet involverer minimum 5 arbejdspladser/virksomheder, der skriftligt har tilkendegivet interesse i at deltage. Antallet af arbejdspladser/virksomheder og deres forskellighed skal afgrænses for at sikre en effektiv opfølgning på resultaterne, Afgrænsning bør så vidt muligt begrundes.
- Ansøger har beskrevet antal gravide ansatte, der kan indgå i projektet og en rekrutteringsmodel, som sandsynliggør deres deltagelse.
- Ansøger har beskrevet omfanget af andre relevante samarbejdspartnere som fx ergoterapeut og fysioterapeut, psykolog og andre, og præsenteret en model for samarbejdet med disse gennem projektet.
- Ansøger har beskrevet og begrundet en række relevante indikatorer, der skal indgå i evalueringen.

Ansøgningsproces

Ansøger skal anvende ansøgningskemaerne på www.sst.dk

- Ansøgningskema 1 og 2 vedr. projektets organisering og indhold.
- Ansøgningskema 3 og 4 vedr. projektets økonomi.

Ansøgningsfrist er **16.11.2020 kl 12.**

Svar på ansøgning kan forventes senest **8.12.2020.**

Projekter, der godkendes, modtager tilsagn om støtte til deres projekt. I tilsagnet fremgår betingelserne for støtten og beløb. Udbetaling vil ske i bagudrettede rater i takt med projekternes anvendelse af midlerne.

Sundhedsfaglige spørgsmål kan stilles til Annette Poulsen på anp@sst.dk

Spørgsmål om økonomi kan stilles til Kasper Dahl kad@sst.dk

Annette Poulsen
Projektleder

Enhed for Forebyggelse